

Nasıl Düşünüyorlardı?

Fosillerden düşünce okumak mümkün olmadığına göre, atalarımızın zihinlerine doğru yapılacak bir yolculukta bize kılavuzluk edecek şey ne olabilir? Çevrelerindeki dünyayı nasıl algıladıklarını, sözcülemi besin bulmak için ne tür stratejiler izlediklerini nasıl anlayabiliriz? Bizim için şu ana kadar karanlık kalmış benzer noktaları aydınlatmak üzere yola çıkan Max Planck Psikolinguistik Enstitüsü araştırmacılarının yöntemi, karşılaştırmalı psikoloji. Araştırmacıların hareket noktası, birçok canlı türünün kullandığı bir özellik: Yiyecek barındıran belirli yerleri hatırlayıp gerektiğinde yeniden bulma. Birşeyin yerini hatırlamak için iki temel strateji var. Ya o şeyin dış özelliklerini (ağaç, taş vs.) ya da yer ve yönünü (solda, sağda, ortada vs.) hatırlamak. Japon balığından insana, şu ana kadar üzerinde deneme yapılmış tüm hayvan türlerinin her iki stratejiden de yararlandığı saptanmış. Ancak bu iki yöntemden birinin diğerine tercih edilmesini gerektirecek şekilde tasarlanmış denemelerde bazı türlerin (ör. balık, sıçan ve köpekler) yer, diğerlerinin (kurbağalar, tavuklar, çocuklar) ayırdedici dış özelliklere bağlı stratejiyi tercih ettikleri görülmüş. Enstitü araştırmacılarının yaptığıysa, benzeri bir yaklaşımı koca bir biyolojik ailenin, hominidlerin bilişsel tercihlerini ortaya çıkarmada kullanmak. Büyük insansımaymunların dört türü (orangutan, goril, bonobo, şempanze) ve insanı birbiriyle karşılaştırarak, gizli

özellikleri ortaya çıkarmada hangi stratejiyi tercih ettiklerini bulmaya çalışmışlar. Kurdukları varsayım şöyle: Eğer beş türün tercihi de aynı yöndeysen, bu sonuç 15 milyon yıl önce yok olan en geç ortak atadan kalan evrimsel bir mirasın parçası olabilir. Deneyde dört great ape türüyle bir yaş çocuklarının “konum” ya da “yer” stratejisini seçmesi (nesneyle tümüyle farklı birşeyin altına saklanmış olsa bile), araştırmacılara göre bu seçimin 15 milyon yıldır bilişsel yapımızın bir parçası olabileceğini gösteriyor. Ancak üç yaş çocuklarında bu konuda fark gözlemlenmiş: Daha küçük çocuklardan farklı olarak, nesnenin altında saklı olduğu cismin, onlar için en güvenilir gösterge olduğu ortaya çıkmış (yeri tümüyle farklı olsa da). Araştırmacılar, bir yaşındaki çocuklarla büyük insansımaymunların “özellik” temelli strateji geliştirme yetisinden yoksun olmadıkları, ancak “konum” temelli stratejiyi yeğledikleri konusunda yeterli deliller olduğunu söylüyorlar. İnsanlar, buna göre bilişsel gelişimleri sürdükçe bu seçimleri yeniden değerlendirme yoluna gitmiş görünüyorlar. “İnsanın benzersiz bilişsel gelişimi, daha üç yaşına gelmeden bazı geçmiş evrimsel stratejileri maskeleyen yeteneğinde” diyor araştırmacılarından Danie Haun. “Bundan sonraki denemelerde amacımız, bu seçimlerin yeniden yapılandırılmasında bilişsel gelişimin hangi alanlarının (ör. konuşma ve dil) sorumlu olduğunu bulmak olacak.”

Max Planck Society Basın Duyurusu, 8 Eylül 2006

Bir Haftada 67 Dinozor!

Dinozorların gelişimsel biyolojisini ayrıntılarıyla incelemek isteyen paleontologlar için, bir haftada tam 67 dinozor iskeletini eksik gedikleriyle de olsa tamamlayacak kadar fosil elde etmek, bulunmaz bir şans olsa gerek. Bu dinozor hazinesi Gobi Çölü'nde; hazine avcıları da ABD ve Moğolistan'dan biliminsanları. Buna tümüyle şans demek belki de hata olur; çünkü bilimcileri bölgeye çeken, geçen yıl da burada ortaya çıkarılan 30 iskelet. Bu şekilde yaklaşık 100 Psittacosaurus (yüzü papağanı andıran, küçük bir dinozor) iskeleti elde edilmiş oluyor.

Psittacosaurus, 120 milyon yıl kadar önce Erken Kretase döneminde yaşamış, “papağan kertenkelesi” olarak da adlandırılan otçul bir dinozor. Araştırmacıların, özellikle de Psittacosaurus fosili avında olmalarının nedeni, sayılarının fazlalığı, yani zengin bir örnek çeşitliliği sunabilecek olmaları. Amaç, iskeletler arasındaki farklılıkları karşılaştırmak ve gelişim sırasında gerçekleşen değişiklikleri incelemek. Fosiller, şu anda Moğolistan'ın Bilim ve Teknoloji Üniversitesi'ne kaldırılmış, ancak Amerika'lı araştırma ortaklarının kullanımına da açık durumda.

Montana State University Basın Duyurusu, 15 Eylül 2006